

שר החוץ לשעבר של תורכיה, יאשאר יאקיש, ביקר בישראל לקידום הפיוס בין ישראל לתורכיה

22 במאי 2014

שר החוץ לשעבר של תורכיה, [יאשאר יאקיש](#), ביקר בישראל ב-20-21 במאי 2014, בהזמנת [מיתוים - המכון הישראלי למדיניות-חוץ אזרית](#).

הביקור התקיים על רקע ההתקדמות שחלה לאחרונה לקראת פיוס ישראלי-תורכי, ומטרתו הייתה להתכונן ליום שאחרי חתימת הסכם בין המדינות. הביקור כלל סדרת פגישות ואירועים עם פוליטיקאים ודיפלומטים, שהתמקדו בהיבטים בי-לטראליים, בתהליך השלום הישראלי-פלסטיני, ובהתפתחויות האחרונות במזרח-התיכון.

ב-20 במאי 2014, יאקיש [נאם בכנסת](#), בכנס מיוחד אותו הובילו [השדולה לשיתוף פעולה אזורי](#), בראשות ח"כ ניצן הורוביץ (מרצ), ומכון מיתוים. בכנס לקחו חלק חברי כנסת מהקואליציה ומהאופוזיציה, דיפלומטים, חוקרים, עיתונאים, ואנשי עסקים.

למחרת (21 במאי 2014), נשא יאקיש [הרצאה פומבית באוניברסיטה העברית בירושלים](#), בחסות מרכז נחמיה לבציון לחקר האסלאם, הפורום ללימודים תורכיים, פורום אירופה, ומכון מיתוים. ההרצאה עסקה במדיניות-החוץ של תורכיה ובעתיד יחסי תורכיה-ישראל.

במהלך הביקור, שודר במהדורה המרכזית של חדשות ערוץ 2 [ראיון בלעדי](#) עם יאקיש, אותו קיים ערד ניר.

בנאום שלו בכנסת, הדגיש יאקיש את הנקודות הבאות:

- ניתן היה למנוע את **תקרית המשט**. שתי המדינות אשמות בכך שלא עשו די לשם כך. ואולם, כעת הגיע הזמן להביט קדימה.
- רצוי שישראל ותורכיה יחתמו על **הסכם הפיוס** בהקדם האפשרי. אין סיבה מהותית שתורכיה לא תהיה **ביחסים טובים עם ישראל**. אין בין המדינות ניגודי אינטרסים.

- ישראל ותורכיה לא יכולות להרשות לעצמן שלא לשתף פעולה. הן צריכות להתמודד יחדיו עם האתגרים הביטחוניים המשותפים שמציבות בפניהן **קבוצות קיצוניות בסוריה**, ולהכיל את האיומים האלה לפני שיהיה מאוחר מדי. ישראל ותורכיה הן המדינות שנמצאות בעמדה הטובה ביותר לעשות כן.
- לאחרונה חלה התקדמות לקראת שיקום היחסים, גם בירושלים וגם באנקרה, וזאת ללא התנגדות משמעותית, גם לא מאחורי הקלעים. **ישראל עדיין נתפסת כשותפה אסטרטגית** בעיני מקבלי ההחלטות בתורכיה, אם כי חלקם מתבטאים פומבית באופן שונה משיקולים של פוליטיקה פנימית.
- נושא **הגז הטבעי** הוא תמריץ נוסף שמקרב בין המדינות. הכדור נמצא במגרש הישראלי, ולא צפויות בעיות מהצד התורכי. נושא הגז יוצר אינטרס משותף לישראל ולתורכיה, ויכולה להיות לו גם השפעה חיובית על מאמצים לפתור את **הסכסוך בקפריסין**.
- תורכיה וישראל נכנסות כעת **לשלב דיפלומטי רגיש** במיוחד ביחסים ביניהן. הוא דומה לשלב ההחלמה ממחלה קשה. בשלב זה, יש להקדיש תשומת לב רבה מאי-פעם לקידום היחסים בין המדינות. אם תיעשה טעות כעת, היא עלולה להרוס את תהליך שיקום היחסים כולו.
- **היסודות של יחסי תורכיה וישראל** כבר קיימים משנים עברו, ואין צורך להמציא אותם מחדש. עם זאת, ארגוני חברה אזרחית משני הצדדים צריכים לגבש יוזמות והצעות לשיפור היחסים, בהן יוכלו מקבלי ההחלטות לעשות שימוש. יש לפתח גם **שיתוף פעולה בין-פרלמנטרי**.
- תורכיה מברכת על **ההתקדמות לקראת אחדות פלסטינית**, ומקווה שהדבר מסמן התחלה חדשה עבור העם הפלסטיני. תורכיה קרובה לפת"ח ולחמאס באותה מידה, ואינה מעדיפה תנועה אחת על האחרת.
- תורכיה יכולה לנצל את יחסיה הטובים עם **חמאס**, על מנת לנסות ולשכנע את התנועה לקבל על עצמה את תנאי הקוורטט, בהם גם תורכיה תומכת. תורכיה ניסתה כבר ב-2006 לשכנע את חמאס לוותר על המאבק המזוין נגד ישראל. בזמנו, הם לא קיבלו את ההצעה התורכית. **האם חמאס יקשיב לתורכיה כעת? זה ייתכן.**
- חמאס הפנים את מגבלות הכוח שלו, ועל-כן אולי יקשיב קשב רב יותר לעצות התורכיות. ישראל צריכה להתייחס לפיוס פת"ח-חמאס כאל **הזדמנות להשיג שלום** עם כלל הפלסטינים, ולא רק עם אלה שבגדה המערבית.
- **ראש ממשלת תורכיה ארדואן** מצליח לחוש את דופק האומה התורכית טובה יותר מכל פוליטיקאי אחר. הוא **איננו אנטישמי**, והדבר בא לידי ביטוי במגעים שהוא מקיים עם הקהילה היהודית בתורכיה.
- ראש ממשלת ישראל נתניהו לא יוכל לקבל **ערבויות** שארדואן לא יתקוף אותו או את ישראל לאחר חתימת ההסכם בין המדינות. זה לא מסוג הדברים שלגביהם ניתן לחתום הסכמים. זו שאלה של **אמון הדדי** בין הצדדים, שאותו יש לבנות מחדש.
- **ח"כ ניצן הורוביץ** (מרצ), יו"ר השדולה לשיתוף פעולה אזורי, טען בפתח האירוע בכנסת כי: "היחסים בין ישראל לתורכיה הם בעלי חשיבות עצומה לשתי המדינות. המפגש היום בכנסת הוא סימן ראשון בדרך לנורמליזציה ביחסים ולקידום שיתוף הפעולה האזורי. המכשולים העיקריים בדרך להסכם הפיוס נפתרו, והוא מונח על השולחן. אני קורא להנהגה הפוליטית לחתום עליו, לסיים את המשבר, ולאפשר סוף-סוף נורמליזציה ביחסים. חיכינו יותר מדי זמן ונזקים רבים כבר נגרמו."
- **ח"כ ראובן ריבלין** (ליכוד), קבע כי "הייעוד של ישראל ושל תורכיה הוא להיות שכנות. יש יחסי ידידות בין העמים של שתי המדינות. אין מדובר רק באינטרסים משותפים, אלא גם בערכים משותפים. ישראל ותורכיה הן שתי המדינות הדמוקרטיות באזור. תורכיה יכולה לסייע לישראל לסיים טרגדיה של 150 שנה, על-ידי כך שתשמש גשר

בין הפלסטינים לישראלים, בין הערבים ליהודים. לא הצלחנו עדיין לפתור את הסכסוך בכוחות עצמנו, ואולי תורכיה תוכל לעזור. אני תולה תקוות רבות בעתיד יחסי ישראל-תורכיה."

ח"כ אראל מרגלית (העבודה) הוסיף שבעוד יחסי ישראל ותורכיה התבססו בעבר בעיקר על קשרים צבאיים ועסקיים, הרי שבעתיד צריך "לתת לחדשנות לקדם את היחסים", ולעודד יזמים ישראלים ותורכים לקדם יוזמות טכנולוגיות חדשות. הדבר ייצור מרחב חדש לשיתוף פעולה ולדיאלוג.

ד"ר נמרוד גורן, ראש מכון מיתוים, אמר בדברי הסיכום שלו ש"פרק חדש עומד להתחיל ביחסי ישראל-תורכיה. על מנת להבטיח שיהיה זה פרק מוצלח, שתי המדינות צריכות לבנות מחדש את האמון ביניהן, לשווק את ההסכם שייחתם בצורה אפקטיבית ומבלי תרועות ניצחון, לייצר מגוון של ערוצי שיחות רשמיים בין ההנהגות והממשלות, לקדם את שיתוף הפעולה הכלכלי בין המדינות לשלב הבא - בייחוד בכל הנוגע לגז הטבעי, לייסד מסגרות לניתוח משותף של סוגיות אזוריות ולתיאום לגביהן, לחזק את הקשר בין גורמי חברה אזרחית בישראל ובתורכיה, ולעסוק בתמיכה הדדית ביישוב סכסוכים - כולל בסכסוך בקפריסין ובסכסוך הישראלי-פלסטיני. מכון מיתוים פועל בשלוש השנים האחרונות לקידום מטרות אלו, יחד עם שותפים תורכיים [המכון למגמות פוליטיות גלובליות](#) (GPoT)."

למידע נוסף:

ד"ר נמרוד גורן

ngoren@mitvim.org.il

052-4733613

גבריאל מיטשל

gabriel.mitchell@gmail.com

052-7279166